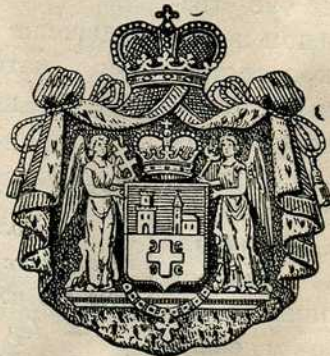

СРПСКИ СИОН

Год. IX.

Број 43.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 24 октобра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

НАРЕДБА

Архијерејезалног Административног Одбора од 18. (30.) октобра о. г. Ад АО 659/зап. ех 1899., у предмету пријављивања црквених скупштина и придржавања делокруга у радњи тих скупштина и црквених одбора.

Ад АО 659/зап. ех 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима.)

Поводом тим, што су некоје српске православне црквене општине у својим скупштинским седницама, усупрот јасном пропису §. 23. П. одс. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868., закључивале и решавале о таквим предметима, који се безусловно искључују од расправљања у црквеној скупштини, — позива се Пречасност ваша, да наложи свима подручним српским православним црквеним општинама, да према наређењу §. 21. П. одс. прев. кр. рескрипта, у будуће свагда благовремено овом одбору саопште дан заказане црквене скупштине заједно са тачио означеним дневним редом, и да се у својим скупштинским и одборским седницама имају строго, под лично одговорношћу предсе-

дника, — свога делокруга у §. 23. односно §. 40. П. одс. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868. придржавати и не упуштати се у решавање, нити закључивати о предметима, који су из њихова делокруга искључени.

Из седнице Архијерејезалног Административног Одбора, држане у Карловцима 18. (30.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Окружница

Архијерејезалног Административног Одбора од 18. (30.) октобра о. г., Ад Бр. АО. 1249/646. 1899. у предмету уплаћивања саборских трошкова и верозаконског приноса искључиво непосредно у благајну српских народних црквених фондова и заклада.

Ад Бр. АО 1249/646. ех 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима.)

Високославни српски православни народно-црквени саборски одбор, дописом својим од 9. (21.) септембра о. г. бр. СО. 5298/1283. ех 1899., саопштио је архијерејезалном административном одбору следећу одлуку: „Поводом констатованих неправилности при укуњању и спровођању

уплаћених саборских трошкова и верозаконских приноса код епархијског административног одбора вршачког из године 1885. — 1892., одлучио је саборски одбор између осталог: пошто је поводом целе ове ствари констатовано, да се о укупљеном новцу за саборске трошкове и верозаконске приносе код епархијских власти књиге тачно не воде, нити се тамо за ту цел у сваком погледу способни органи налазе, те је услед тога тамошња контрола површна, а да би се у будуће свака евентуална неправилност при укупљању саборских трошкова и верозаконских приноса отклонила и саборском одбору омогућило, да у свако доба може о уплатама горњих дугова тачну евиденцију водити и сигурнију контролу вршити, то уз делимичну измену овдашње одлуке од 24. марта (5. априла) 1892. бр. СО. 321/72., којом је изречено, да се уплате горњих дугова могу и код надлежног епархијског административног одбора чинити, учинити расположење, да се у будуће, и то почињући 1. јануаром 1900. године, како заостали тако и будући саборски трошак и верозаконски приноси имају од свих подручних црквених опћина искључиво непосредно у благајну српских народних црквених фондова и заклада уносити, те стога упутити све епархијске (архидијецезални) административне одборе, да у име горњих дугова сав укупљени новац, који није овамо евентуално спроведен, до 1. јануара 1900. год. у благајну српских народних црквених фондова и заклада унесу односно обрачунају, а своје црквене опћине упуте, да како заостале тако и у будуће прописане саборске трошкове и верозаконске приносе почињући са горњим даном непосредно у благајну српских народних црквених фондова и заклада шилати имају.

О чему не пропустите Пречасности ваша подручне српске православне црквене општине знања, равњања и строгог придржавања ради известити.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора, држане у Карловцима 18. (30.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Катихетична предавања

Арсенија Царевскога

удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског Вељко Лукић парох.

I

Дужности звања хришћанскога и откровење Божје.

— Молим вас дакле ја сужањ у Господу да се владате као што приликује вашем звању у које сте позвани. Ефес. 4. 1;

— Јер што се може дознати за Бога познато је њима: јер им је Бог јавио. Јер што се на њему не може видјети. од постања свијета могло се познати и видјети на створењима и његова вјечна сила и божанство, да немају изговора. Рим. 1. 19—20;

— Јер сваки дом треба неко да начини, а ко је све створио оно је Бог. Јевр. 3. 4;

— Небеса казују славу Божју и дјела руку његовијех гласи свод небески. Дан дану доказује и ноћ поћи јавља. Нема језика нити има говора, гдје се не би чуо глас њихов. Пс. 19. 1—3;

— Јер кад незнабошци не имајући закона сами од себе чине што је по закону, они закона не имајући сами су себи закон: они доказују да је оно писано у срцима њиховијем што се чини по закону, будући да им савјест свједочи, и мисли међу собом туже се или правдају. Рим. 2. 14—15;

— Бог који је негда много пута и различнијем начином говорио оцевима преко пророка, говори и нама у пошљедак дана овијех преко Сина, којег постави нашљедника свему кроз којег и свијет створи. Јевр. 1. 1—2;

— Јер ја од себе не говорих, него отац који ме посла он ми даде заповијест шта ћу казати и шта ћу говорити. Јов. 12. 49;

— Тога ради и ми захваљујемо Богу без престанка што ви примивши од нас ријеч чувена Божјега примисте не као ријеч човечју него, као што заиста јест ријеч Божју. Сол. 2. 13;

Људи се у обичном животу налазе у различнијем звањима и свако звање има своју дужност. Судац н. пр. мора да суди, учитељ да учи, тежак да обрађује земљу. Исто тако има и звање хришћанско дужност своју, коју мора да извршава сваки Хришћанин. У чему

се састоји та дужност — није тешко рећи. Добра дјеца угађају оцу своме, јер је то дужност детиња. Хришћани су такођер дјеца Божја, због чега и призивају у молитви Господњој к Богу; „Оче наш“. И за то ко хоће да је Хришћанин, онај мора угађати Богу и бригу како ће му угодити, мора држати за свакидашњу и најважнију између свију брига својих. Тек богоугоднијем животом може показати Хришћанин да је достојан звања хришћанскога и да је прави пошљедоваатељ Господа Исуса Христа, који је увијек само оно чинио, што је угодно Богу. Но уза то добиће он и према високоме звању своме од Бога за богоугодан живот свој и велика добра. Баш као год што воли отац дјецу која му угађају, тако воли Бог Хришћане који њему угађају, и даје им *спасење душе и вјечан живот*. Та велика добра не могу се постићи иначе разма угађајући Богу. Еле, *угађати Богу и широм пошћити спасење душе и вјечан живот* — таква је дужност, коју мора извршавати сваки Хришћанин, јер је доноси са собом звање хришћанско. Ту дужност баш је и имао на уму апостол, кад вели Хришћанима: *молим вас дакле ја сужањ у Господу, да се владате као што приликује вашему звању у које сте позвани.*“

Но да можемо угодити ма коме, потребно је да познајемо лице, коме желимо угађати, а и вољу тога лица. Тако исто желећи угађати Богу морамо и њега познавати, а и знати свету вољу његову. Томе нас учи примјер Фараонов, који одговори Мојсију кад му овај рече, е Бог заповиједа да пусти народ израиљски из Мисира: „*ко је Господ да послушам глас његов, и пустиш Израиља? Не знам Господа нишпи ку пустиши Израиља*“. Тијем је одговором Фараон јасно показао, да Богу не може угодити онај човјек који га не позна.

Али Бога није видјео нико никада. Он живи на небу, а ми на земљи, а ријечи, које рече Исус Христос Јудејима о Богу — „*ни гласа његова кад чуште, ни лица његова видјесте*“ — тичу се и нас И ми никада не чусмо гласа Божја, нити лица његова. Па како онда можемо познати Бога и научити се ономе, у чему му морамо да угађамо?

Има људи који веле: „*нема Бога*“. Такве људе назива псалмопојац Давид безумницима. Они оправдавају своју безумну ријеч тиме, што

нико не видје Бога. Истина је — Бог је невидљив; али га ипак можемо *очажати*, а на који начин, сада ћемо показати. У I. глави 19. стиху посланице к Римљанима пише: „*јер што се може дознати за Бога познато је њима: јер им је Бог јавио*“. На тај се начин сакривени и невидљиви Бог *сам открио*. Како он то учини показује стих који долази одмах за тијем: „*јер што се на њему не може видјети, од поштања свијета могло се познати и видјети на створењима, и његова вјечна сила и божанство, да немају изговора*“ т. ј. не могу се правдати да не знају Бога. Овдје се вели за незнабошце да су они, и ако не знајући Бога, могли га познати, јер је Бог доста јасно открио своје сакривено биће *преко својих створења*. И заиста размислимо тек о овом неизмјерном свијету, о сунцу, мјесецу и милијонима звијезда, од којијех су многе милијон пута веће од наше земље, зар да се посматрајући тај неизмјерни свијет не морамо да запитамо: *ко то створи?* Замислимо си ма какву зграду; могаше ли она постати сама од себе? Не, њу је безусловно морао подићи ма ко, н. пр. градитељ Зграду само видимо, но градитеља не видимо, па ипак не сумњамо у то, да је градитељ морао саградити ту зграду. А зар да је онда могао постати сам од себе овај свијет — та силна творевина Божја? О, никада! Кад је потребан градитељ код изградње мале зграде, онда је куд и камо више потребан Творац, да постане свијет. *И тако биће свијета доказује биће Божје, а биће видљивог створења — биће невидљивог Творца*. А томе нас уче и ове ријечи апостола Павла: „*јер сваки дом треба неко да начини, а ко је све створио, оно је Бог*“. Ваља тек посматрати овај свијет очима духовнијем, па ћемо онда безусловно угледати у њему сакривена Бога.

Блажени Августин, велики отац црквени, прича о себи ово: „Једаред хтједох да сазнам гдје ли се и на ком мјесту налази мој Бог. Питао сам земљу: реци ми, земљо, гдје је мој Бог? Она одговори и рече: ја нијесам твој Бог. И све што се на њој налази одговори ми то исто. Тада запитах море и све дубљине и животиње његове: гдје је мој Бог? И они ми рјекоше: нијесмо ми твој Бог, тражи га више нас. Питао сам лаки ваздух: гдје је Бог мој? И ваздушни простор са сви-

јем становницима својима рече ми: нијесмо ми твој Бог. Питао сам небо, сунце, мјесец и звијезде, али ријечи њихове бјеху: нијесмо ми онај Бог, кога тражиш. Тада се обратих свијем предметима, докле досизаше око моје и рекох им: ви ми рекосте, е нијесте мој Бог, шта ми можете рећи о њему? И они сви завикаше громко: „*он створи нас*“. Еле, кад би свака ствар имала уста и могла говорити, свака од њих безусловно би прослављала Бога исповиједajući: *он створи мене*. Томе нас учи и псалмопојац Давид кад вели: „*Небеса казују славу Божју и дјела руку његовијех гласи свод небески. Дан дану доказује и ноћ ноћи јавља. Нема језика ниши има говора, гдје се не би чуо глас његов*.“

Но не свједочи једино мртва природа тако громко о бићу Божјем. Још гласније свједочи о томе живо срце у грудима човјековијем или *савјест*. Незнабошци нијесу имали онакав закон какав даде Бог Јеврејима, па ипак и они не бијаху без закона. Ако ли је био незнабожачки син непослушан оцу своме или га није прихватио у старости његовој, *осјећаше* и он, да је рђаво успоступао. Исто тако кад је убио незнабожац један другога, *осјећаше* убијца, да је починио злочин. Код богослужења, како је познато, приносили су незнабошци боговима жртве, чиме су јасно показивали, е се сви осјећаху грешницима, тражећи од богова да им опросте гријехе. Тај осјећај грјешности улијевала им је савјест. Савјест дјелује у грудима сваког човјека, било да га чува од зла, било опет да га казни због гријеха. Кад човјек хоће да ма што згријеши, а она се буди и говори му: не чини тога. Тако је н. пр. било са Јосифом, кад га хтједе завести жена Пентефријева. Тако би и са Рувимом кад чу, да су сканила браћа његова, да убију Јосифа. И нуто! што рече савјест Рувиму, то баш тражи Бог од нас у шестој заповијести, а што рече савјест Јосифу, то изискује Бог од нас у заповијести седмој. Према томе је савјест као глас Божји у човјеку, који му казује шта је добро, а шта опет рђаво. И баш као што глас неког човјека служи као објава и непобитни доказ да то лице битише, тако исто и савјест — тај глас Божји у човјеку, доказује нам непобитно биће Божје. Она је дивно дјело Божје у човеку. Неки учењак вели: два ме предмета доводе до највеће побожности и чу-

ђења; звјездано небо нада мношћу и савјест или наравствени закон у мени“. А други опет благочастан човјек овако говори о савјести: „савјест је моја *огледало*, испред кога не могу сакупити ни један порок, *тужилац*, који ми не да мира, *свједок*, коме не могу уског говорити, *судија*, коме се не могу опријети“. О томе наравственом закону, што га имаћаху и незнабошци, вели апостол Павле: „*Јер кад незнабошци не имају закона сами од себе чине што је по закону, они закона не имајући сами су себи закон: они доказују да је оно написано у срцима њиховијем, што се чини по закону, будући да им савјест свједочи и мисли међу собом шушке се или правдају*“. Под законом разумијева се овдје закон који даде Бог Јеврејима, а под чинима закона, чини или владање, које изискује тај закон Божји. По ријечима апостолавијем вршили су те чине незнабошци сами од себе, т. ј. ушљед унутрашњијех побуда, по нагону савјести своје, која или је оптуживала човјека ако је учинио зло, или га оправдавала, ако мишљаше, да није био рђав поступак његов, или ако га је можда ко други навео на зло дјело.

Добра је савјест највеће добро и благо на земљи, јер она је глас Божји, који повлађује човјеку. Врло је zgodна и важна у том погледу ова прича: „Једаред препираху се између себе *богатство, наслада, здравље и савјест* о томе, које ли од њих пружа човјеку *највеће добро*. Богатство рече: „ја сам највеће добро; све што се прохтије људима могу постићи помоћу мојом“. На то прихвати наслада: ја сам највеће добро, јер ме људи купују тобом“. — Тада ће повикати здравље: „највеће сам добро ја; ви се никоме не милите, ако мене нема“. — „Зар да сте ви, богатство, наслада и здравље,“ рече им на то савјест, „највеће добро људско? О, никада! Јер гдје мене нема, ту је слаба хасна од вас; несретан је без мене чак и онај који постоји.“

Али ипак изгледа чудновато како да нијесу незнабошци познали Бога, ма да бијаху кадри да познају правога Бога из видљиве природе и гласа своје савјести. Чак и образовани незнабошци као н. пр. Грци, Римљани и Египћани бијаху груби идолопоклоници. Како да то разјаснимо? Свети Иринеј вели: „Бог се не познаје без Бога“. Да људи право упо-

WWW.UNILIB.BS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

знају Бога неопходно је, да се Бог сам непосредно открије људима. Видљива природа и савјест нијесу достатни у томе погледу, већ могу послужити тек као припомоћ нека за истинито богопознање, које морају да позајмљују људи из непосредног *откровења Божјег*. Истинитост нашијех ријечи поткрјепљује историја, која нам показује да су тек ондје правилно познавали Бога, гдје се он сам непосредно јавио људима. Којијем се начином открио Бог људима сам непосредно? Одговор на то питање даје нам апостол Павле у овијем ријечима: „*Бог, који је негда много пута и различитијем начином говорио оцевима преко пророка, говори и нама у пошљедак дана овијех преко Сина, којег постави нашљедника свему, кроз којег и свијет створи*“. Еле, Бог се сам открио људима *ријечима својима*; он им говораше. Но људи су већином грјешни и због грјешности своје не моглоше сви чути ријечи Божје непосредно од самог светијег Бога. Познато је н. пр., да су Израилџани, дошавши гори Синајској и чувши глас Бога који сиђе на гору, говорили Мојсији: „*говори нам ти и слушаћемо; а нека нам не говори Бог, да не погремо*“. Ето за што бијашу имеђу свију људи позвани тек неки праведни и Богом освећени људи да чују ријечи Божје и предају осталијем људима. Такви људи бијашу, по ријечима апостоловијем, у старини пророци, као н. пр. Мојсија, Илија, Исајија и т. д., преко којијех је Бог често говорио народу јеврејскоме. У пошљедње доба говорио је Бог људима преко Сина својег, Господа нашега Исуса Христа, којијем он све створи, и кога и као човјека учини нашљедника свему. Али не бијаше ни *ријеч* једино средство откровења Божја. По ријечима апостоловијем открио се Бог људима још многијем другијем начинама. О тијем начинама говори сам Бог у књизи Бројеви, глава 12. стих 6—8. овако: „*Чусте сада ријечи моје: пророк кад је међу вама, ја ћу му се Господ јављати у утвари и говорићу с њим у сну*“. Овде се усмена ријеч Божја јасно разликује од другијех начина његова откровења, а таквијем се начинама називају утваре и снови. Утваре су појаве или виђења у којима је Бог откривао себе и вољу своју; такве су утваре: њествица до небеса, огњена кутина, која не изгара, поњава са животињама чистијем и не-

чистијем и т. д. Исто је тако говорио Бог са људима и откривао им будућност у сновима; такви су снови Јосифови, Фараонови, Навуходоносорови и т. д.

А да су све, што рекосе пророци и што рече Исус Христос, заиста ријечи Божје, види се јасно из светога писма. Што се тиче пророка свето нам писмо свједочи, е бијашу они тек вјесници или уста Божја. Тако н. пр. кад Мојсија, тај први пророк Божји, јави Јеврејима да их жели извести из Мисира, не говораше он своје властите ријечи, већ ријечи Божје. Бог се јавио Мојсију у пустињи Синајској и из огњене купине заповједи му да то јави Јеврејима. На исти начин свједочи и Исус Христос да су ријечи које им говори, ријечи Божје, ријечи Оца његова: „*Јер ја од себе не говорих, него Отац који ме посла он ми даде заповијест, шта ћу казати и шта ћу говорити*“. Те божанствене ријечи своје рече Христос својијем апостолима, заповједивши им, да их проповиједају по свем свијету. „*Ко вас слуша*“, рече он о проповједи апостолској, „*мене слуша и ко се вас одриче мене се одриче, а ко се мене одриче, одриче се онога, који је мене послао*“. Тијем показа Исус Христос јасно, да су ријечи апостолске по важности својој потпуно једнаке властитијем ријечима његовијем и да онај који слуша ријечи апостолске, слуша њега самог, а ко не слуша ријечи апостолске ни њега самога, а не слушати њега и ријечи његове толики је грјех, колико не слушати Бога и ријечи Божје. Ето за што су и сами апостоли јасно осјећали и признавали, е бејашу они тек посланици, вјесници Божји, и да не проповиједаху своју властиту, људску науку, већ ријечи Божје. „*Тога ради и ми захваљујемо Богу непрестано*“, писаше апостол Савле Солуњанима: „*Што ви примивши од нас ријечи чувења Божјег; примисте не као ријеч човјечју, него, као што заиста јест, ријеч Божју*“.

На тај начин можемо ми Бога познати и научити се како ваља да му угађамо посматрањем видљивим природе, из гласа савјести наше, а поглавито из ријечи Божјих, које нам се дадоше преко пророка јединородног Сина Божјег, Господа нашег Исуса Христа и његовијех светијех апостола.

У чему се састоји дужност звања хриш-

ског? Од куда може црпсти Хришћанин знање о Богу и шта је потребно за угађање Богу? (Наставиће се.)

Поука св. оца нашег Анастасија Синаита

о том, да не треба осуђивати никога, а особито свештеника.

Молим вас, браћо, не осуђујмо не само свештеника, него ни једног човека, да би се удостојили опроштаја грехова. Јер кад ти видиш кога да греши, још не знаш како ће он свршити свој живот. Разбојник онај, који је са Христом распет био, беше човекоубијца, а Јуда је био ученик Христов и апостол, и за кратко време с обојицом догоди се промена. Разбојник уђе у царство небесно, а ученик оде у пропаст. По томе не треба осуђивати човека, ма био он и грешник: јер он је брат твој. Па откуда ти да знаш добра или зла дела његова? Многи су често јавно грешили, а затим тајно принели достојно покајање, и ми грехе њихове видевши, а за покајање и обраћење не знајући, осуђујемо их као грешнике; а Бог им даје оправдање. И тако вас молим, не желимо зла никоме, не осуђујмо никога, док не дође праведни Судија „који ће у свет привести тајне таме и објавити савете срца“. А особито не осуђуј свештеника Божјег за тајне или јавне грехе његове, какве слушаш о њему; не говори: он је грешан, а прилази тајнама, и зато не долази дар Духа Светог; ничега сличног не помишљај. Он је судија и испитивач тајана. Знај, да је свештеник у сваком случају више него ти, и остави суд праведном Судији. Ако је свештеник и сагрешио против божанских заповеди, ти ниси постављен за судију и испитивача другима; знај своју меру и сѐн. Но ти велиш: не потпада ли свештеник суду и канонима црквеним? Потпада, но ти немаш права осуђивати га или испитивати. Што ти, који си овца, осуђујеш пастира? Чиниш фарисејски Божји суд, осуђујући чин, који ти није ни предан од Бога? Зато те молим, не осуђуј никога, а особито светитеља Божјег, но с вером, великим страхом, истинским покајањем и чистом савешћу приступај и дотакни се божанских тајана и светиње. Јер ако би и анђео Божји приносио свету бескрвну жртву, а ти се недостојан причестио, то те ни анђео не би очистио од

греха. Јуда је примио хлеб Божји од самог Владике Христа, а пошто се као недостојан причестио, одмах „уђе сатана у њ“ од чега нека нас избави Господ Бог, Њему слава на векове векова — Амин.

превео

— сл —

О колизији дужности.*

Александаръ Бронзовъ

Бива у животу сваког човека таквих тренутака, кад пред њиме стоји неколико дужности, које захтевају од њега да их испуни. Човек зна, да су у тај мах све те дужности подједнако важне, да су њихова права једнака. Ну он тако исто зна и то, да није кадар у исто доба извршити једну од њих пре друге које. Положај је његов у овом случају веома тежак. Потребна је велика пажљивост и брижљивост при решењу питања: која од ових дужности има првенство, да је човек испуни пре друге или других? Кад човеку није довољно јасна ствар, он уради морално-рђаво... А требало би да сваки човек разјасни себи питања: шта би му требало радити, да би, колико се може, избегао у будуће сличне сударе разних дужности? Са каквих тачака гледишта и каквим аргументима уопће може он правилније и поузданије решавати такве колизије, уколико су оне, при чистим уветима његова живота, неизбежне те се не могу отклонити и др...?

Побринућемо се да разјаснимо ствар, што је више могуће, одређено и поуздано, не силазећи, ипак, са приступачне тачке гледишта.

I. У историји развитка моралних погледа на незнабожачком земљишту нећемо наћи решења горњих питања, која би нас (решења) више или мање задовољила.

Прво ћемо се обратити неким грчким трагичарима, који износе оваке или онаке покушаје, да би разјаснили ствар. Најинтересантији су за нас у овом случају: „Орестија“ — Есхилова трилогија и особито, Софоклова трагедија — „Антигона“.

Вођа грчке војске за време тројанског рата Агамемнон, — читамо у првом делу ове Есхилове трилогије, тј. у трагедији „Агамемнон“ — са славом се вратио у своју домовину, но ту буде убијен од своје жене Клитемнестре,

* Примљено у богословском књижевном друштву „Слови.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

која имађаше драгана Егиста. Оресту, сину Агамемнону, кад се вратио у своје место рођења, — као што видимо у другом делу трилогије — трагедији „Хојефори“, — и дознао о том, како му је отац умро, природно је требало решити ову колизију дужности: с једне стране, он је *дужан био* осветити се убијцама свога оца, јер је то била воља богова, која му је јављена кроз уста оракула; с друге стране, према божанственом закону, он је опет ипак *био дужан* исказати према матери само осећај синовње љубави. Колизија је наступила, урадио Орест овако или онако. Он није био кадар, уклонити је. Него је она била пред њим. И Орест убија своју матер (и њена драгана). Но шта је сад било? Је ли нашао Орест свој морални мир? Ни најмање. Напротив, он је сишао с ума. Сами се суди, — читамо већ у трећем делу трилогије — у „Евменидама“, — позвани, по жељи Атининој, да разгледе и опене дело Орестово, очевидно, налазе у недоумици: половина их се изјављује у корист Орестову, а друга половина у корист захтевања осветљивих Еринија и т. д. Шта је даље било, то нам Есхило не казује. Воља богова, јављена кроз уста оракула, јесте природни морални закон који је у сваком човеку. Но какав је то закон, какав је, специјално, његов садржај и др., све би то требало разјаснити, али то не чини стари трагичар. Отуда и сама суштина ствари није довољно разјашњена. Добивамо утисак, да Орест не толико решава, колико да кажемо, „пресеца“ колизију и т. д.

У Софокловој трагедији — „Антигона“ изводе се на позорницу, међу осталим, два брата: Етеокло и Палиник (деца Едипова). Први је присталица града Тива, други противник тивски. Међу браћом почиње борба, која се завршује смрћу обојице. Царем тивским постао Креон. Он забрањује свакоме, ма и мислити о сахрани мртвог Полиника. Јунакиња у трагедији — Антигона, сестра та два брата, који трагично умреше, стоји наравно пред великом колизијом: с једне стране, *дужности*, коју има свако, а тим више она — сестра јунака, коме не даду погребних почести, *заповеда* јој, сачувати тело Полиниково; но, она је и *дужна* покоравати се закону, који цар издаде, закону, који, уз то, прети смртном казном онима који га наруше. Колизија се решава у

том смислу, да Антигона сахрањује свога несрећног брата. Основ, на који се ослањало такво решење Антигоново, био је овај: по мишљењу старих Грка, „недопуштати сачувати“ макога, бело је безбожно и варварски, подједнако мрско и људима и боговима. Воља човечја, у овом случају — Креонова, „не може бити“, — изјављује Антигона пред царем, — „више воље бесмртних, више закона написаних, но који су вечити, које не можеш избрисати“. . . (Опћа ист. лит. под ред. Корша; св. I. део II. Спб. 1881. г.; стр. 1011, 1012). Очевидно, и овде, као и у Орестији, ми видимо упућивање на природни, урођен сваком, морални закон („неписан“, вечан, „који се не може избрисати“); кад слуша човек одредбе његове, то му онда увек помаже у колизијама; но како тамо, тако и овде, на жалост, не налазимо ни бар мало карактеристике „неписаног“ закона, његова садржаја и др., а то би разјаснило ствар, и због тога код читаоца трагедије остају неке недоумице. „Поузданог одређења, шта је то неписани закон Божји, Софоке не уме дати“ (Kübel: „Christliche Ethik; II. Th. 1896. Münch, §. 119). Уосталом, разјашњење ствари испало је Софоклу, бар, боље него Есхилу, чију трилогију кад читалац прочита, остаје још у већој недоумици.

Других старо-класичких трагедија не ћемо се дотецати, јер ни у њима не ћемо наћи ништа ново за наше питање.

Како се решило то питање на земљишту старе незнабожачке философске мисли? За одговор на то питање обратићемо се стојицима, који износе разне покушаје за његово решење.

Стојици су разликовали: „добро“ у правом значењу речи, и „добро-вредно желети“, само релативно. Према томе, разликовали су стојици тако исто и две врсте „дужности“: једне „потпуне (праве) и безуетне (*κατ' ὄρθου*)“ и друге — „средње и уветне (*κατ' ἕκαστου*)“. При такој тачци гледишта наравно да се размишљало и решавало и питање о судару дужности међу собом. Колизије које разгледају стојици, беху две врсте: једне, — „које само изгледају (као колизије)“ и друге — „праве“. Колизије прве врсте може разјаснити овај пример. Два човека претрпела бродолом, па се ухватила за даску, која може, а да сама не потоне, одржати само једног од њих. Ако не престану држати се за њу обојица, то ће она

зацело потонути у воду, а ниједан се од њих не ће спасти. — Очеvidно је — судили су стари философи, — да је један од ове двојице *дужан* жртвовати се за другога. Но који? И зашто баш тај, а не други? И незнабожачки мислиоци (како стојици, тако и други, васпитани као и они) осуђују на смрт једнога од њих, који је или мање мудар или мање користан за друге и др. Но овде нема судара дужности; овде је само судар „користи“.-. и „дужности“. А да и не говоримо о томе, да ти што се даве, дотле, можда, чак и не познаваху један другог, да су се тек случајно нашли на једном броду, да не би могли увек решити: који је од њих кориснији, мудрији од другога и др.? А и је ли њима до решења таквих питања?! Што се тиче не „привидних“, него „правих“ колизија, то су овде разумевали дужности, с једне стране, према „породици“, а с друге, према „отаџбини“. Али, стојици не решавају таквих колизија онако, како би нас могли доста задовољити. Више или мање темељно решење могли бисмо очекивати најпре од Цицерона, чије дело између осталог, покушавајући брижљиво решење овог питања, „носи стојички карактер“. Но и код овог мислиоца не налазимо жељеног решења. Сва његова суђења концентришу се обично на цртању „контраста“ међу „поштеним“ и „корисним“, — на одређењу, шта је „отаџбина и добро стање отаџбине“ — у овом су случају то моменти више свега са одлучним значењем, да је разгледање ствари у виду њихову и разгледање са „највише тачке гледишта“ и др. (Kübel; §. 119; Luthardt: Die antike Ethik, Leipz. 1887; §. 113, 137.)

II. Погледајмо сад, како се расветљује ово наше питање у старозаветним и новозаветним библијским књигама.

У старозаветним библијским књигама говорило се о различитим колизијама дужности, при чему се све те колизије решавају обично просто. — Тако, Бог је заповедио Авраму, да принесе на жртву — јединца сина Исака. Овде дођоше у колизију међу собом: дужност оца према деци, и дужност човека према Богу. Прва је захтевала од Аврама да покаже само очинску љубав према Исаку; а последња је захтевала да без предомишљања послуша Бога. И колизија је била решена у корист дужности последње врсте (Бић. XXII. У историјским се

књигама чешће говори, да су у „сумњивим предузећима одлучивали урим у тумим (Kübel; S. 122). чит. нпр. историју о Давиду који је био у недоумици: да ли да иде против Филитимљана... (1. Цар. XXIII. 2). — који није знао: хоће ли га становници Киља предати у руке Саулове (ibid. 9...) — хоће ли гонити Амаликићане, (који спалише Сакелаг и опленише становнике његове) (ibid. XXX. 7). Вођа сирског цара Нѐман, излечен од пророка Јелисија, држао је за своју дужност, не приносили унапред паљеница и жртава другим боговима, осим Господа (4. Цар: V., 14., 15., 17.) Ну, с друге стране, као слуга сирског цара, он је био дужан пратити свога господара у *дом Римонов*, дужан је био, придржавајући цара који се на њега наслањао, заједно с њим и клањати се у дому Римонову. Нѐман је осећао свој тежак положај и то је, заиста, природно. Он није желео, да занемари дужност према свом господару: но није желео занемарити ни дужност према Господу, који га излечио од губе. Колизија је била решена просто: замолио је Јелисија, да му тј. Неману, Господ опрости у том случају, кад пође у дом Римонов, и добио је као одговор речи, које ће га моћи умирити: иди с миром (ib. 18, 19.)* и тим је решена колизија у повољном за молиоца смислу... Једном речју, „мада је цела старозаветна лествица — јер тамо има место само позитивни закон —, сама по себи лествица (низ) колизије, ну“, у исто доба, „она је такође лествица за објективно решење те колизије“ (Kübel S. 122.).

Новозаветне библијске књиге на много места додирују ово наше питање.

Ми знадемо, да се прародитељским падом природа човечја искварила, а заједно с тим пошло је странпутицом и морално делање човечје. При таким је приликама нормални одношај међу моралном слободом човековом одређењима моралног закона био немогућ. Човечја дела стадоше свуда представљати собом неред и заблуду. Овде су се већ морале без престанка добивати колизије дужности, као што би заиста било чудо, кад не би при неуређеном човечјем делању у животу једна дужност упадала у област друге. Цела историја незнабоштва, где је живот човечји те као у овом смислу, доста јасно потврђује горње наше тврдње. Ми из-

* И рече Елисей кз Неман: иди с миром...

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

несомно горе два карактеристична примера, забележена старокласичком трагедијом. У оба случаја, т. ј. у историји Орестовој и Антигоиној, сукоби дужности, који су тако трагички решени за она лица, сасвим се објашњују тим, што је живот народа, у коме се јавити могле сличне појаве, текао неправилно. Да је у овом случају био живот нормалан, према моралном закону, какав је усађен у човеку при његово стварању и какав је у свој својој чистоти делао до пада прародитељског, то Клитемистра не би никад привукла к себи драгана. Јер јој то не би могао дати чисти морални закон. А да је остала она верна своје мужу, то не би било даљих последица, и пред Ореста не би изишла колизија дужности. а срећно решење те колизије, с његове тачке гледишта, изгледаше немогуће. Даље, при нормалном човечјем животу, и сама борба, о којој се говори у „Антигони“, а тим пре најгрешнија смртна борба између два брата, а исто тако нечовечни, са чисте моралне тачке гледишта, од Креона издани закон — све би то било немогуће. Према томе не би било места ни судбоносној за Антигону колизији дужности.

Господ наш Исус Христос искупио је човека од греха и његових последица: проклетства и смрти, дао је Хришћанима спасоносноу благодат, која им помаже да удесе свој живот не без реда, као што је он текао у незнабожачком свету, него нормално. Што више улазе хришћанска начела у свест човечанства, што се више и дубље уводе у сам живот последњег, то све нормалније тече и развија се овај живот, то ће све мање бивати и каквих нерешљивих колизија. Идејал морално-нормалног живота, — м ми смо позвани, да тежимо таком идејалу — јесте за нас живот Богочовека, Спаситеља света. Пратећи Његов земни живот, како га излажу у св. Јеванђељима четири Јеванђелиста, ми не ћемо наћи ниједног случаја, кад би Он био пред колизијом, каја се не би могла решити Завидљивци и непријатељи Господу — фарисеји и књижевници много пута покушаваху створити Му такву колизију, ну без успеха: оно, што је с њихове мртво-буквалистичке тачке гледишта било колизија без решења, са јасне и божанствене тачке гледишта Спаситељева, који није свезао Себе ни једним грешним делом, ни једном грешном мишљу, који је знао морални закон у свој ње-

говој чистоћи и целости... Он је решавао и објашњавао без муке... (чит. нпр. Мат. XXII, 15.—22; Мрк. XII, 13.—17; Мат. XII, 1.—3; Л. VI, 1.—5; Мат. XII, 10.—13; Мрк. III, 1—5; Л. VI, 6—11; К. XIV, 1—6; Јов V, 1.—13; VIII, 2—11. и т. д.) Отуда са чисто хришћанске, у идејалном смислу, тачке гледишта, немогућа је и сама реч о колизијама.

(Наставиће се).

Мисли о проповедништву.

Црква је дивно уочиште, изврсно лечиште — не за тела, већ за душе; ту се не лече ране телесне већ греси духа. А лек је божанствена наука. Тај лек није спремљен из биља земљина, већ из речи небесних; нису га приредиле руке лечничке, већ језик пророка, јеванђелиста и апостола. Тај је лек већ многе болеснике излечио, па ни сад после толико година није му снага малаксала, нити му је каква болест досадила. Проповедници дају лековиту науку свима и пуштају, да сваки слушацац по својој свести изабере за се онај лек, који ће његову рану залечити.

Св. Јован Златоусти.

Кад проповедник пође на предикаоницу, треба пре но што уста отвори, да своју жедну душу Богу подигне те да ова од себе даде што је усисала и у богатим струјама излије чиме је сама испуњена. Пошто се наиме сваки предмет има у духу вере и љубави обрађивати, а о сваком се много и на много начина говорити може, ко ће знати, шта у дотичном тренутку треба рећи, осим Онај, који сва срца зна. И ко чини, да баш оно што је потребно, — како је потребно, говоримо, него Онај, у чијој смо руци и ми и наши говори. И тако, ко хоће да друге учи, нек сам проучи шта ће да их учи, и нек се постара да говори како се пристоји; а је ли сам час за проповед ту, нек се сети шта је Господ рекао: „Не брините се; како ћете и шта ћете говорити; јер ће вам се у онај час дати шта ћете казати; пошто не ћете ви говорити, него дух Оца нашега говориће из вас (Мат. 5. 19. 20.)“

Бл. Августин.

Поука иде за делом. Дobar рад је најбоља поука. Ако речи и ћуте, добро дело учи, чим га човек види. Ако и не допиру до ушију звуци, продиру ипак снажно у срце. Без дела не вреде речи ништа.

Св. Амвросије

Ријеч двије родољубима на оцјену.

I

Управа Српске Књижевне Задруге у Београду, кад је повјерила Српској Штампарии у главни комисион пријашња и редовна своја књижевна издања, да Српска Штампарии врши ту културну мисију у овамошњим крајевима Аустро-Угарске и Босне и Херцеговине, — имала је на уму да тим отклони препреке, које су јој често у отпремању књига из Београда на путу стајале.

Те препреке, а и разни други узроци, због којих се нијесу могле сваки пут задовољити потребе овамошњих чланова задругиних, — доста су допринијеле, да су задругина књижевна издања у овамошњим крајевима у незнатном броју међу чланове била раширена. Међутим по многом чему ми имамо овдје много пространије земљиште за ширење српске књиге, него што наша прекосавска браћа имају. Па ипак код њих Српска Књижевна Задруга постизава сјајан успјех, а код нас, на жалост, као да је нека зачмалост и мртва меланхолија завладала, те мјесто да идемо напријед, ми или натраг корачамо или остајемо ондје, гдје смо и прије били.

Тој жалосној појави, која од нас самих долази, позвани смо да ми сами и на пут станемо, ако хоћемо да не претрпимо пораз са нашег немара пред народима од нас много културнијима.

Прилике, у којима данас живимо, изискују од нас да се културно наоружамо, ако ћемо сигурније да ступамо у нашу природну „борбу за оцстанак“. У тој борби биће наша побједа тек онда, кад будемо сваки рад започињали са разумијевањем и памећу, и кад у послу нашем не будемо вјечити ученици, а често пута и искушеници и паћеници.

Управа Српске Књижевне Задруге стара се да нам пружи све те услове у дивним својим издањима, само треба да се њима и користимо: треба да прегне сваки у кругу свога рада свима силама, да ове задругине књиге, које су од неоцјењене вриједности, продру што више у наш српски народ, који је дужан да их својеки пригрли. Тим ћемо, ако не баш премашити, а оно бар приближно достигнути онај број чланова, који наша прекосавска браћа имају.

Узмимо ли, како доста скучен простор имају „Matica Hrvatska“ и „Sl. Jeronimsko Društvo“ —

које свако за се броји преко 11.000 чланова — па кад упоредимо тај број са бројем чланова наших књижевних друштава: „Матице Српске“ и „Српске Књижевне Задруге“, онда нас мора дубоко у души забољети, што тако и српски народ не пријања српској књизи, и ако су подједнаке прилике и у једних и у других. А та нас рана тим јаче боли кад видимо да број чланова хрватских књижевних друштава с дана у дан повећавају Срби, који јатомице тамо врве, а на своје рођено заборављају, или пак дјеломично баце и овамо по коју мрвицу, тек да покажу да су и они Срби, како се у приликама повољним за властити им интереси какав маснији залагај, не би и на њих заборавило. Хоће да су ту на домаку. Али од таквих ми немамо шта очекивати, нити се чему надати. Добро ће само бити да их знамо који су.

Уза све то, ипак има још код нас и родољубивих прегалаца, којима морални и материјални напредак нашега народа на срцу лежи; има људи, који приносе жртве на олтар српске просвјете; има људи који ближње своје благим ријечима упућавају, и одушевљавају да не клону у свим озбиљним данима, у којима знање и памет царује. Имамо и такијех: и ако су густо посијани, а на ријетко никли, ипак их имамо. Па кад их имамо, можемо се поуздано надати, да ће и наша културна мисија са издањима Српске Књижевне Задруге у овамошњим крајевима сјајнога одзива наћи, а да не тражимо оне и помоћи од оних, који из свога јата одлијећу.

Наћи ћемо одзива, ако сваки свештеник и учитељ поради на томе, да мјесна школа поста-не чланом добротвором са уплатом од 75 фор., било одједном, било трогодишњим оброцима по 25 фор. (чл. 8.); наћи ћемо одзива, ако сваки свештеник и учитељ прибави у мјесту своје још по кога члана, који може улог од 3 фор. годишње платити, али који још не зна ко је и шта је Српска Књижевна Задруга, — а многи не знају чак и да је има. Удруженим и уједињеним силама кад се покажемо на самом раду, онда ће нас и Бог видјети, а велики културни народи разабираће за нас, кад виде да у култури иза њих далеко не изостајемо.

Да, биће одзива, ако ова два најглавнија фактора у народу почну крчити тај трновити пут. Они су кадри, само ако су вољни, и ако им срећа њихова народа на срцу лежи. На њих и управљамо ове ретке. Српска књига у овој

прилици од њих много очекује, њима се повје-
рава и у њих се нада. Само, дај Боже, да се
у падању своје и не превари!

Загреб, мј. октобра 1899.

Задругар.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Здравље Његове Светости.) Гласови о болести Његове Светости патријарха, преузвишенога го-
сподина *Георгија Бранковића*, јесу сасвим —
неистинити. Његова Светост је, хвала Богу,
потпуно здрав и одан својим узвишеним посло-
вима. Искрени пријатељи свете наше цркве нај-
топлије ће се и од сада молити Свевишњему за
драгоцену здравље и дуги живот св. патријарха
Георгија, а неискривна милост Божија и премудри
Промисао такве молитве — и чује и услишава.

(Нови Скопљански Митрополит.) Св. Синод у
Цариграду изабрао је, у својој седници од 19.
(31.) октобра о. г., за митрополита у Скопљу
досадањег администратора тамошње митропо-
лије познатог г. архимандрита *Фирмилијана*.
И тако се и то питање сретно решило у корист
Срба у Старој Србији.

(Митрополитски Црквени Савет) сазван је у
своје седнице за 28. октобар (9. новембар) о. г.

(Епархијски Школски Одбор Бачки) имао је
своју седницу 18. (30.) октобра под председни-
штвом Његова Високопреосвештенства г. епи-
скопа *Митрофана Шевића*. — У седници овој
узет је на знање отпис вис. министарства бого-
части, којим доставља списак опреме на грађан-
ске и учитељске школе. — Узет је на знање
извештај административног одбора да је наредио
под теретом личне одговорности управама цркве-
них општинама у Кули и Ст. Врбацу, да изврше
овдашњи налог и отворе школе. — Примљен је
са похвалом од заменика референта састављени
опширни извештај о стању подручних школа за
1898/9. школску годину, и поднеће се вел. Школ-
ском Савету. — Изразиће се захвалност Његовој
Светости патријарху *Георгију Бранковићу*, што
је из својих средстава назидео нову школску
зграду и поконио 30 ланаца земље за отварање
и издржавање женске школе у Кулину. Исто
тако изрећи ће се захвалност и г. Лазару Дун-
ђерском на поклоњеном земљишту. — Умолиће
се управни одбор жупанијски да упути поли-
тичка поглаварства у Пивница, Дероња, Мољу,

Мартоношу и Ст. Футогу, да натерује децу у
школу и да о томе даде извештаја местном
школском одбору кад исти тражи, даље да у-
пути политичну општину у Ст. Бечеју, да учи-
тељске станове оправи. Месни школ. одбори у
Ст. Футогу, Товаришеву, Пирошу, Турји, Го-
спођинци упутиће се, да извести о повторним
школама; месни школски одбори у Петровом Селу
и Ст. Стапару да поднесу записнике учитељских
зборована. — Умолиће се адм. одбор да присили
црквену општину у Силбашу, да изврши овдашња
наређења и отвори још једну школу. — Наре-
ђено је црквеној општини у Силбашу, да недо-
статке школ. зграде исправи, а црквена општина
у Ст. Паланци, да још једну школу отвори и
књиге деци за времена набави. — Учитељ Т. Р.
из Ст. Паланке суспендован је привремено од
звања и половине плате и постављена је заме-
ница. — На место суспендованог учитеља В. Р.
из С. постављена је заменица. — Акта о обнови
парнице бившег учитеља Ј. П. П. из Т. стављена
су коначно у архиву. — Управном одбору срп.
прав. црквене општине у Сантову одговорено је
шта да чини у погледу отварања и издржавања
срп. прав. вероисповедне школе, а намерени ко-
раци садашњег администратора парохије Божи-
дара Поповића у погледу отварања школе одо-
брани су као умесни. — Потврђени су избори
учитеља Јована Травања у Лалићу, Миливоја
Лесковца у Ст. Сивцу, Косте Златановог у Бе-
гечу, Павла Коњовића, Зорке Радићеве и Пер-
сиде Лагумерскове у Сомбору. — Упућене су
црквене општине у Деспот Ст. Ивану и Рац
Милитићу да стечајеве на учитељска места по-
праве. — Узети су на знање извештаји о срп-
прав. деци, која комуналне школе похађају. —
Враћене су фасије за забавиште црквене општине
у Ст. Футогу, да их поправи. — Растумачено
је цркв. општини у Парабућу, да је она дужна
постарати се за певца и истога плаћати, кад
учитељ иде на војене веџбе. — Искани су неки
податци у спору црквене општине у Бегечу, и
учитеља Ст. Ц. — Узет је на знање извештај
црквене општине у Кулину, да су школе по
ново отворене. — Упућена је црквена општина
у Бегечу, да на одобрење поднесе стечај на
учитељско место и изаслат је заменик референта
на извиђај. — Одбијена је молба месног школ-
ског одбора у Кули, да овај одбор за ову го-
дину одустане од наредбе, да се има тамо нова
школа отворити. — Узет је на знање извештај

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.SR

месног школског одбора у Ст. Бечеју, да је учитељ Стеван Перић умировљен, и на његово место заменица постављена. — Наредиено је месном школском одбору у Сомбору, да од сад има све потребне записнине водити, како би могао рубрике у исказима потпуно испунити. — Одобрено је расположење месног школског одбра у Сомбору о размештају учитеља по разредима, које је у споразуму са дотичним учитељима спровео. — Одобрено је расположење месног школског одбора у Сентомашу у погледу замене, као и додељењу разреда некојим учитељима. — Тражена је допуна списа од месног школског одбора у Ади због наплате за повторну школу, и упућено председништво, да одржи одређени рок за поднеске, јер због спорог рада месног школског одбора одуговлаче се ствари. — Упућен је месни школски одбор у Госпођинци, да по ново пријави децу политичном поглаварству, која се још нису у школу уписала. — Спроведен је позив Мил. Настића, Јов. Стојановића, и Ђорђа Стефановића из Сентомаша на вел. Школски Савет. — Стеван Влајковић учитељ у Риђици решен је на његову молбу перовођске дужности и умољен је административни одбор да у будуће питање разрешења учитеља од перовођске дужности овом одбору на решење поднесе. — Упућен је месни школски одбор да П. О. учитељ у М. извести о решењу његове ствари. — Упућена је црквена општина у Дерови да учитељици даде накнаду за повторну школу. — Изаслат је заменик референта у Пирош да извиди, шта је у спору између школског и црквеног одбора. — Враћена је молба председника црквене општине у Вођани састављена на мађарском језику, да ју на српском поднесе. — Тужба чланова месног школског одбора у М. против председника као и против учитељице уступљена је дисциплинарној комисији.

(Вршачка епархијска скупштина,) сазвана за 17. (29.) октобар о. г., није се могла одржати, јер није био довољан број чланова на окупу.

(Уништени закључци.) Закључци црквених скупштина у Руми и Карловци о придружењу познатој Личко-Крбавској представци уништени су одлуком велел. Архидијецезалног Административног Одбора од 8. (30.) октобра о. г. Тим поводом издана је наредба истога одбора, што ју доносимо данас у званичном делу овога листа и на коју упозоримо наше црквене општине и свештенство.

(Професорски испит.) Јављају из Загреба, да је

гг. *Љубомир Мрђевић*, суплент на кр. великој гимназији у Винковцима, положио професорски испит из историје и земљописа за целу гимназију.

(Руски цар барском арцибискупу Милинковићу.) Цар Николај II. одликовао је орденом св. Станислава римокатоличког арцибискупа у Бару, Симеона Милинковића. Тај високи орден однео је у Бар сам црногорски престолонаследник Данило и тамо га је уз велику свечаност предао арцибискупу Милинковићу.

(Православни календар неће се реформисати.) Из Петрограда јављају ову вест: Св. синод је изаслао комисију, да пручи, како би се могао Јулијански календар сложити са Григоријанским. Та комисија је сада поднела извештај, који гласи: Није могуће сложити празнике по оба календара али, попуштајући онштој потреби, желети је, да се на документима употребљавају датуми, који одговарају Григоријанском календару. Услед тога ће идуће године бити с једним даном опет већа разлика између оба рачунања времена. Досада је та разлика била 12. дана, али је 1900. година по Јулијанском календару прелазна и тако ће сада стари календар заостати са 13 дана иза новог.

(Црквено имање у Аустрији.) Бачка Statistische Monatschrift саопштава стање римо-католичкога имања у ужој Аустрији, у годинама 1890. до 1895. У год. 1895. римо-католичка је црква имала доходака 28,163.167. фор. од чега долази на доходак од непокретности 5,681.537. фор. од капитала 9,134,641 фор. од дарова, школе и т. д. 8,196.669. фор. к томе још прилози из верскога фонда и од државе 4,150.220 фор. Од речених 28. милијуна фор. 24. мил. су доходи цркве. Са 4. мил. фор. што их даје држава и религиозни фонд, издају се потпоре слабо дотираним паросима и капеланима. Од оних 28. мил. што их црква годишње прима, троши она само 16,627. 912 фор. дакле уштеђује 11½ мил. којима увећава своје имање. И заиста од 1890. до 1895. г. порасла је вредност непокретнога имања црквенога од 131 на 160. мил. фор. Капитали су порасли за тих 5. г. од 155 на 186. мил. а остали доходак од 23 на 24½ мил. дакле је црквево имање у пет година порасло од 340. на 400 мил., дакле годишње са 12. мил. фор.

(Надлежност епископа на Криту.) Критска влада издала је наредбу, којом је укинула надлежност митрополита и епископа на Криту у погледу на наставу, брачне разводе и управу

манастирским добрима. Митрополит Евгеније протестовао је противу тога у име васељенске патријаршије Цариградске и то је јавио патријаршком синоду, који је решио, да не напушта никако црквен оправо, па је у том смислу послао сиоменицу принцу Ђорђу, врховном комесару на Криту.

(Нова зграда српске православне црквено-школске општине Сарајевске.) Јесена је довршена и сада 3. октобра освећена ново-подигнута зграда српске православне црквено-школске општине Сарајевске. Ова зграда, као што смо лањске године, при освећивању темељног камена, јавили, подигнута је на углу, који чине Франц-Јосифова и Рудолфова улица, на три сирата. Приземни сират одређен у трговинске цијели издат је под кирију. Први сират одређен је за митрополију, а други за конзисторијалне канцеларије, и оба сирта већ своме одређењу и предата, те се од почетка овог мјесеца и Митрополија и Конзисторија у овој згради налазе. Освећење ове зграде извршио је реченог дана Њег. Високопреосвештенство господин АЕ и Митрополит Николај уз асистенцију неколико свештеника, у присуству владиног изасланика, представника српске правосл. црквено-школске општине Сарајевске, школске дјеце и побожног народа.

(Српско акад. књижев. друштво „Србадија“ у Грацу) на својој првој редовној скупштини, држаној 14. октобра 1899. год. овако се конституисало; Председник: Јован Р. Добродолац, мед.; Потпредседник: Влад. Поповић, мед.; I. Тајник: Милорад Дедимац, мед.; II. тајник Стеван Ристовић, мед.; Благајник: Велимир Пазарац, мед.; Књижничар: Гојко Никетић, мед.; Ревизори: Војислав Михајловић, мед.; Станоје Миљивојевић, Драгољуб Прокић, мед.

(† Калоним Ђорђевић,) умировљени игуман манастира Св. Ђурђа, преминуо је 17. (29.) октобра о. г. у истом манастиру, после кратког боловања у 83. години живота, а 46 години свога м. наштвовања. Лака му земља и вјечна паматъ!

КЊИЖЕВНИ ВЕСТ.

Изишла је из штампе: Литургика за православне ученике основних школа, саставио *Ђока Милић*, учитељ новосадски. Ову је књигу одобрио Свети Архиепископски Синод у Срем. Карловцима под бр. М. 175./син. 25. ех 1899. Цена јој је 50 потура. Добити се може у књижари Луке Јоцића у Новом Саду.

Јавна захвала.

Родољубиви Србин трговац Г. Карловачки г. *Јован В. Барако* — који је још са својим покојним братом *Костом В. Барако*, — од давна добротвор наше иза пожара новоподигнуте пар. цркве Св. Воскресенија Христова (а у народу прозване „Млада Неђеља“) — изволио је и сада са својом госпођом, — како једну скупоцјену црквену свештеничку одежду са свима спадајућима комадима, — тако и једну врло лијепу са ручним радом израђену Плаштаницу, даровати.

За које њихове плећените, а нама многоцјењене дарове, благодарећи им, из дна душе наше кличемо врлим дароватељима „Бог их поживио, и то у здрављу и сваком задовољству још на много и премоног година“.

У *Бовику* (пр. *Virgin most*) 7. октобра 1899.

Црквени одбор.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 925/532. ех 1899.

204 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Павловцима овим се стечај отвара.

Компетенти нека своје прописано биљеговане и инструјиране молбенице до конца месеца новембра о. г. по нов. надлежним путем овој Конзисторији поднесу.

Из седнице Архиепископске Конзисторије, држане 19. (31.) октобра 1899.

Георгије, с. р.

Патријарх.

Ад 5110./1172. ех 1899

196 3—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај ради попуњења системизованог места *отправника* у писарници саборскога одбора са годишњом платом од 600 фор. и старином од 100 фор. а. вр.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје инструјисане молбенице саборском одбору најдаље до 1. (13.) новембра о. г.

Молитељи ваља исправама да докажу, да су Срби православне вере, да су здрави, да разумевају осем српскога нешто и мађарски и немачки и да искажу, где се до сад и у каквој служби налазили.

У Карловцима 4. (16.) октобра 1899.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. сабор. одбора.

О Г Л А С.

203 1—3

Управа манастира Кувездина издаваће дана 18. (30.) новембра 1899. свој каменолом — мајдан — у такозваној рудини пузунац под закуп на три године.

Услови могу се увидити у писарни потписане управе.

Управа манастира Кувездина.

Б. Е. К. 156. ex 1899.

202 1--3

Е Д И К Т.

Овим се позивље Стојан Ребић, кбр. 69. из Горњих-Дубрава, Котара огулинскога; Жупаније модрушко-ријечке, да се Епархијској Конзисторији у Плашком или главом или писмено пријави у року од деведесет дана, рачунајући од првог уврштења едикта овог у новине. Иначе ће се бракоразводна парница коју је супруга његова Милица против њега подигла, и без њега окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије држане у Плашком, 7. октобра 1899.

Епархијска Конзисторија Горњо-Карловачка.

Михаил
епископ.

НАТЈЕЧАЈ. 195 3-3

На основу тачке VIII.—XX. закладног писма благоупокојеног Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског, Ђорђа Николајевића, од 2. (14) фебруара 1893., овим се расписује натјечај на три штипендије из закладе његове и то:

а) на једну од 320 фор. одређену за слушаца наука на којем свеучилишту. Штипендију ову може добити Србин православне вјере, родом рашчанин, (из Сријема), а ако овог не буде, косанац, а ако и овог не буде, Херцеговац;

б) на двије штипендије, свака по 160 фор., одређене за гимназијалце, родом из Јаска, Босне и Херцеговине.

Натјечатељи имају своје, уредно састављене молбенице поднијети овој Конзисторији до конца мјесеца октобра ове год. по старом календару и истијем приложити:

- а) крени лист;
- б) свједоцбу школску;
- в) свједоцбу лјичничку;
- г) свједоцбу сиромаштва и
- д) свједоцбу о религиозно-моралном владању своме и својих родитеља, издану од надлежног парохијског звања.

У Сарајеву 1. (13.) октобра 1899.

Српско-православна Конзисторија
Дабро-босанска.

Ad бр. К. 823/487. ex 1899

197 2--3

Е Д И К Т.

Позива се Евица рођ. Јовановић, која је супруга свога Рафајила Радивојевића из Војке злонишког, да у року од шест месеци, од дана првог уврштења едикта овог у новинама рачунајући, овој конзисторији или сама лично предстане или место свога садањег пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 21 септембра (3. окт.) 1899.

Председништво
архијерејске конзисторије.

СТЕЧАЈ. 199 1-3

Исписује се стечај на једно упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи у Осеку, с' којим је склопана годишња плата од 600 фор. и станарина од 144 фор. и од погребња и парастоса где позван буде 1 фор. а. вр.

Изабрани учитељ имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор доделио буде, све оне предмете, који су школским законом за односне разреде прописани; школску децу у певању како црквених тако исто и световних дечијих песама обучавати, са истом децом свецем и недељом каталог држати, и за певницом при сваком богослужењу појати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на име потписаног председника до 6. децембра т. г. по стр. кал.

Тражи се лично представљење.

У Осеку 18. (30.) октобра 1899.

Свештеник Лазар Богдановић
Председник школског одбора.

ЦО. бр. 291. ex 1899.

198 2--2.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место коровође код српске црквене певачке дружине у Старом Бечеју.

Плата је коровођи 500 фор. а вр., коју ће изабрани редовно месечно у напред из политичне општине примати.

Дужности су: певачку дружину обучавати, како њезина управа одреди и с кором при функцијама управљати; 2 сата недељно школску децу ноталном појању учити.

Рок стечају 6 недеља од другог уврштења у „Српском Сиону.“

Компетовати могу само свршене конзерватористе, који треба своје молбе са документима на председника ове општине да управе.

Ово ће се место за сад поунити привремено на годину дана.

Из седнице црквеног одбора држане у Старом Бечеју 30. септембра (12. новембра) 1899.

Станко Протић
перовођа.

Др. Иван Влаховић
председник.

СТЕЧАЈ. 194 3-3

На упражњено учитељско, евентуално учитељско место на срп. вероисповедној мешовитој *салашкој* школи у Бачком Петровом селу овим се расписује стечај.

Плата је: 400 фор., стан у нарави од 1 собе, огрев и 6 фор. у име паушала.

Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве истиче за шест недеља од дана последњег уврштења овога стечаја у „Срп. Сиону.“

Из седнице мес. школ. одбора држане у Бач. Петровом Селу 2. (14.) октобра 1898.

Милош Алексић
перовођа месног шк. одбора.

Леса Томашев
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ, ЦИВИЛНИ И ВОЈНИЧКИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, Дунавска улица бр. 9.

Част ми је до повољног знања ставити сл. црквеним општинама и преч. господи свештеницима, да сам набавио сваковрсне штофове за зимске деаке најфинији ластиг, камгарн, дублина, алапина, листера, первијена, све најфиније и по најумеренијој цени.

Дајем материју и израђујем посао и на отплату. До 100 фор. плаћа се 5 фор., а од 100 фор. плаћа се 10 фор. месечно. Кома је по вољи нека изволи доћи, па да се осведочи да је код мене све јестивије него игде. За израду тачну брзу и најбољу стојим добар.

Примам и тако исто израђујем и послове за црквене потребе: одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, налоџе, неба, литије и барјаке. Као дугогодишњи деловођа код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако најосежнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умерену цену извршити.

Исто тако примам и оправке црквеног одјејанија, утвари и свештеничког одела.

Исто тако јављам п. н. публици, да примам и грађанско цивилно одело и израђујем га по наруџбинама, најтачније и најсолидније, а по врло умереној цени. 201

**ЗВОНЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ**

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.